

Seznamte se s předpisy nominovanými v anketě Zákon roku 2024

Hlasování v letošním ročníku ankety Zákon roku je v plném proudu a zapojit se můžete i vy.

Zákon roku je platforma, jejímž cílem je podněcovat společenskou debatu o kvalitě regulace českého podnikání. Nominace právních předpisů do ankety tradičně vybírá výkonný výbor složený ze zástupců profesních komor, asociací a dalších subjektů a o jejich umístění následně rozhoduje veřejnost. Hlasování letos probíhá ve dvou kategoriích. Advokáti Deloitte Legal vám na následujících řádcích jednotlivé nominované předpisy blíže představí.

Nejlepší zákon roku pro byznys 2024

V této kategorii hledáme právní předpis s největším přínosem pro podnikatelské prostředí za uplynulý rok zejména z jeho obsahového hlediska. Nominovány letos byly následující předpisy.

1. Odpovědný vývoj a využití AI (evropský akt o umělé inteligenci)

V rámci rapidního rozvoje AI systémů v informačním prostoru narůstá riziko jejich zneužívání pro protiprávní činnosti. S použitím AI bývá často spojována problematika tzv. deepfakes vytvářených pomocí AI algoritmů umožňujících generování nebo úpravu audiovizuálních médií. AI nástroje a systémy mohou být také snadno využity při podvodech v informačním prostoru, kdy pachatelům pomáhají při zdokonalování podvodných technik. Rozšíření AI systémů mezi běžné uživatele a jejich snadná dostupnost s sebou přinášejí řadu dalších rizik, včetně možného porušení ochrany osobních údajů, diskriminačních rozhodovacích procesů či manipulace veřejného mínění.

Evropský akt o umělé inteligenci („AI Act“) si klade za cíl tato rizika minimalizovat prostřednictvím jasných pravidel pro vývojáře, poskytovatele i uživatele AI systémů. Klíčovou součástí regulace je kategorizace AI systémů podle míry rizika, přičemž zvláštní pozornost je věnována vysoce rizikovým aplikacím, které mohou ohrozit základní práva a svobody osob (např. AI systémy používané v oblasti biometrie, zaměstnávání nebo vymáhání práva). AI Act zároveň stanovuje přísné požadavky na transparentnost u systémů s významným dopadem na společnost

a zakazuje určité vysoce nebezpečné praktiky, jako je například AI využívající zranitelnosti určité osoby či skupiny osob (z důvodu věku apod.).

AI Act přináší inovátorům a podnikatelskému sektoru nejen nová pravidla, ale také významné příležitosti. Mezi ně patří například zavedení regulačních sandboxů, které umožní bezpečný vývoj a testování AI systémů v kontrolovaném prostředí bez hrozby sankcí. Důležitým prvkem regulace jsou rovněž úlevy pro malé a střední podniky, aby nedocházelo k jejich neúměrnému zatěžování v důsledku nových požadavků. Standardizace pravidel navíc může přispět ke snížení nejistoty v oblasti AI, což by mělo vést k větší důvěře v AI technologie nejen mezi běžnými uživateli, ale i mezi podniky. Díky jasnému právnímu rámci se společnosti mohou lépe chránit před riziky, jako jsou AI podvody nebo kybernetické útoky, a zároveň využívat AI pro svůj další rozvoj.

Komentuje Edita Bolková

2. Evropská digitální peněženka (nařízení o zřízení evropského rámce pro digitální identitu)

Nařízení novelizuje úpravu evropského rámce pro digitální identitu s cílem umožnit do roku 2030 alespoň 80 % občanů využívat spolehlivé, jednoduché a důvěryhodné digitální řešení pro identifikaci při přístupu k důležitým veřejným a případně i soukromým službám.

Tím má být systém European Digital Identity Wallet (EU Wallet nebo EUDIW). Tento systém by měl umožnit v prostředí mobilní nebo internetové aplikace bezpečně uložit různé dokumenty související s identitou občana, a to nejen občanské průkazy, cestovního pasy a řidičské průkazy, ale třeba i vysokoškolské diplomy nebo lékařské záznamy.

Klíčovými přínosy EU Wallet by pak měla být zvýšená ochrana osobních údajů, zjednodušení administrativy a zlepšení přístupu občanů k veřejným i soukromým službám napříč celou EU. Z fungování a rozšíření EUDIW systému přitom budou těžit jak samotní občané, tak i podnikatelé. Ti díky jednoduššímu přístupu občanů ke službám budou moci oslovit ještě více potenciálních klientů a navázání vztahu s nimi bez fyzické přítomnosti bude o to jednodušší.

Komentuje Roman Fabiánek

3. Modernější strukturování českých firem (novela zákona o přeměnách)

Novela přináší řadu menších i větších změn, jež se dotýkají úplně všech přeměn, včetně velmi oblíbených a častých fúzí a rozdělení.

Zavádí zcela novou formu přeměny, tzv. rozdělení vyčleněním, kdy na rozdíl od běžného rozdělení se přímo rozdělovaná společnost (a nikoliv její společníci) stává společníkem nástupnické společnosti. Nově je také výslovně upravena možnost přeshraničního přemístění sídla do anebo z jiného než členského státu EU či EHS. To znamená, že je již možné bez dalších pochybností přemístit sídlo společnosti nebo družstva z České republiky například do Švýcarska, Norska či USA.

Pro české podnikatelské prostředí pak mají nepochybně význam i další „technické“ změny, které nabízí zajímavou evoluci v celé oblasti přeměn společností, jako je třeba zjednodušení některých lhůt nebo transparentnější a efektivnější informování věřitelů a zaměstnanců, což umožní společnostem rychleji a efektivněji realizovat přeměny při současném snížení administrativní zátěže.

Komentuje Daniel Vitouš

4. Předvídatelná výše minimální mzdy (novela zákoníku práce)

Novela zákoníku práce zavádí valorizační mechanismus pro stanovení minimální mzdy, který zohledňuje predikci průměrné mzdy a koeficient stanovený vládou, s cílem zajistit přiměřenou odměnu za práci.

Zavedení tohoto mechanismu eliminuje dosavadní nejistotu a politické vlivy, které provázely každoroční rozhodování o výši minimální mzdy. Díky tomu získávají zaměstnanci i zaměstnavatelé dlouho očekávanou jistotu a možnost lépe plánovat své finance. Navíc, propojení minimální mzdy s průměrnou mzdou v národním hospodářství zajišťuje, že minimální mzda bude lépe reflektovat aktuální ekonomickou situaci a životní náklady, což přispívá k zajištění důstojné životní úrovně pro osoby s nejnižšími příjmy.

Automatický valorizační mechanismus také snižuje administrativní zátěž a potřebu zdoluhavých jednání o každoročním zvyšování minimální mzdy, čímž se zefektivňuje celý systém. Zvýšení minimální mzdy pak může mít pozitivní vliv na snižování nerovností v odměňování a pomoci v boji proti chudobě pracujících. Celkově lze říci, že je tato legislativní změna krokem vpřed k modernějšímu, spravedlivějšímu a efektivnějšímu trhu práce, který bere ohled na sociální aspekty a přispívá k celkové ekonomické stabilitě.

Legislativní počín za rok 2024

V této kategorii hledáme v oblasti regulace podnikání příklad dobré praxe v rámci legislativního procesu za minulý rok. Nominovány letos byly následující předpisy.

1. Částečný bypass digitalizace stavebního řízení (novela stavebního zákona)

Dne 21. prosince 2024 nabyl účinnosti zákon č. [437/2024](#) Sb., kterým došlo k novelizaci nového stavebního zákona. Novela je známá především pod označením „bypass digitalizace stavebního řízení“ a reaguje na nedostatky v informačních systémech stavební správy a digitalizaci stavebního řízení. Digitalizace stavebního řízení spolu s novými informačními systémy měla plně fungovat od 1. července 2024 (spolu s účinností podstatné části nového stavebního zákona), avšak vykazovala řadu vad, a proto se politici i odborná veřejnost téměř jednomyslně shodli na nutnosti přijetí řešení dané situace.

Novela zavádí dvě přechodná období, kdy je pro oblast stavebního řízení stanoveno přechodné období do 31. prosince 2027 a pro oblast územního plánování do 30. června 2025. V přechodném období dochází k několika změnám. První důležitou změnou je odložení účinnosti některých pravidel týkajících se digitalizace a informačních systémů stavební správy, a to např. povinnosti stavebních úřadů a dotčených orgánů komunikovat prostřednictvím příslušného informačního systému nebo povinnost do příslušného informačního systému vkládat veškeré úkony a písemnosti. Druhou důležitou změnou je možnost používání různých informačních systémů – kromě nových systémů podle nového stavebního zákona tak mohou správní orgány v přechodném období používat i stávající systémy. Novela pak dále řeší situace, jak příslušné orgány mohou v přechodném období náhradně splnit povinnost zveřejňování dokumentů a informací v Národním geoportálu územního plánování, který má rovněž technické výpadky.

Přijetí této novely bylo s ohledem na nastalou situaci nezbytné a domníváme se, že alespoň částečně přinesla právní jistotu do oblasti stavebního řízení a územního plánování, které byly špatně fungující digitalizací značně dotčeny. Digitalizace jako taková je však pro stavební řízení v dnešní době nutností, přičemž věříme, že v budoucnu nenastane další „bypass“ a stavebníci se tak brzy dočkají stavebního řízení, které odpovídá 21. století.

2. Náprava kritizovaných změn u dohod o provedení práce (část novely zákona o daních z příjmů)

Novela zákona od roku 2025 přináší úlevu pro zaměstnavatele i zaměstnance v režimu DPP, jejichž příjmy do stanoveného limitu nepodléhají odvodům, což zjednodušuje administrativu a snižuje daňovou zátěž.

Tato novela zákona o daních z příjmů je skvělým příkladem, jak stát dokáže reflektovat odborné námitky a upravit původně nepraktické řešení. Původní návrh, který byl oprávněně kritizován (a v loňském roce byl v rámci ankety Zákon roku ohodnocen jako Legislativní přešlap), by v praxi nebyl realizovatelný, a po dlouhých diskusích a tlaku odborné veřejnosti tudíž došlo k jeho přepracování. Stát tak nakonec upustil od původně plánovaného modelu registrované dohody a vrátil systém do podoby, která je pro zaměstnance i zaměstnavatele mnohem přijatelnější. Celý proces kolem úpravy odvodů z DPP ukazuje, že naslouchat připomínkám odborné veřejnosti v rámci legislativního procesu může být pro stát nejen prospěšné, ale i ekonomicky výhodné. Pokud by tak učinil již na počátku, předešel by více než roční nejistotě a zbytečným nákladům na úpravy systémů. Tato legislativní změna je nicméně pozitivním signálem, že stát je schopen upravit své rozhodnutí na základě argumentů odborníků.

Komentuje Jana Černá

3. Výhodnější zdravotní benefity (část novely zákona o daních z příjmů)

Limit pro osvobození zaměstnaneckých benefitů na podporu zdraví od daně z příjmů se zvýšil na úroveň průměrné mzdy, což umožňuje zaměstnancům čerpat vyšší benefity bez daňového zatížení.

Zavedení samostatného limitu pro zdravotní benefity umožňuje zaměstnavatelům poskytovat více zdravotních benefitů, které jsou pro zaměstnance stále důležitější, a tyto benefity finančně oddělit od kategorie benefitů tzv. volnočasových. Zvýšení limitu je krokem vpřed, neboť motivuje zaměstnavatele k poskytování širšího spektra zdravotních benefitů, jako jsou příspěvky na rehabilitace, preventivní prohlídky nebo psychologické poradenství. Zdravotní benefity se stávají stále důležitějším faktorem při rozhodování o zaměstnání a možnost využívat zdravotní služby bez daňového zatížení může u zaměstnanců vést k většímu zájmu a péči o vlastní zdraví. Podpora preventivních opatření navíc snižuje četnost nemocí, a tím i počet dní na nemocenské. Tato změna tedy přináší výhody jak pro zaměstnance, tak pro zaměstnavatele a přispívá k celkovému zlepšení zdravotní péče a pracovního prostředí.

Komentuje Jana Černá

4. Vymezení Ústavního soudu vůči legislativním přílepkům (nálezní pléna Ústavního soudu k tzv. přílepkům)

Přílepek je dle Ústavního soudu takový pozměňovací návrh, který nemá úzký vztah k původnímu návrhu zákona ani z hlediska předmětu, ani z hlediska účelu. Pro posouzení ústavnosti je pak potřeba sledovat, zda ve sněmovně nebylo dosaženo širokého konsenzu na jeho přijetí (dosažení širokého konsenzu by tedy mohlo přílepek legitimizovat). Dále je třeba posoudit intenzitu, ve které zasahuje ústavní pravidla a principy, což se bude lišit případ od případu.

Ústavní soud v nálezu shrnuje, že přílepkami by neměla být obcházena pravidla zákonodárné iniciativy a požadavky na posouzení dopadů standardních návrhů zákonů. Jedná se o nežádoucí jev pro legislativní proces, obzvláště je-li změna navržena překvapivě. Využití přílepků by nemělo být ani nástrojem, jak se vypořádat s obstrukcemi politické opozice. Na druhou stranu Ústavní soud zdůraznil, že obstrukce ze strany opozice nesmí vést k paralýze legislativní činnosti, a apeloval na přijetí odpovídajících změn jednacího řádu.

Význam nálezu pro podnikatele lze spatřovat v tom, že zdůrazňuje nutnost dodržení pravidel legislativního procesu, čímž bude lépe zajištěno, aby byla nová regulace předvídatelná a před jejím přijetím proběhlo standardní posouzení, jaké dopady bude přijetí dané regulace mít.

Komentuje Martina Jeklová

V anketě Zákon roku hlasujte zde: [Zákon roku | Deloitte Česká republika](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Klíčový pro střední a východní Evropu: Český bankovní sektor si udržuje stabilní a ziskovou pozici](#)
- [LEAGLE.ONE: Škola jako místo setkávání: Má být vzdělávání víc než jen předávání znalostí?](#)
- [Vedení BBH posiluje o přední expertku na soutěžní právo z A&O Shearman Ivanu Halamovou Dobíškovou](#)
- [V rámci charitativní akce Měsíc sportu advokátní kanceláře a daňoví poradci vysportovali téměř 400 tisíc korun na podporu projektu Pomozte dětem](#)
- [KOLAROVA LEGAL: Nová advokátní kancelář v centru Prahy míří na špičku korporátního a](#)

transakčního práva

- [LEAGLE.ONE: Informace nestačí. Proč vzdělávání bez prožitku selhává](#)
- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)
- [Vítězem Zákona roku je flexinovela zákoníku práce, bodovaly také daňové a účetní změny](#)
- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI - nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)